

Hees Schuyt | Intiem en intimiderend

Zestig tot tachtig vrouwen verliezen jaarlijks het leven ten gevolge van huiselijk geweld. Een op de vijf vrouwen ondervinden fysiek geweld. Veertig kinderen vallen per jaar onder de hand van geweldadige ouders. Het meisje van Nulde was geen uitzondering.

Als dezelfde cijfers voorkwamen bij een of andere virusepidemie, dan stond Den Haag op zijn achterste benen. Ook voor 'zinloos' geweld in de publieke ruimte gaat menigeen in stille tocht de straat op, maar het is kennelijk heel moeilijk om de aandacht vast te houden voor geweld dat achter de voordeur plaats vindt.

Misschien sluiten we ons hier als samenleving stelselmatig voor af, alsof we ons er voor schamen dat dit zo frequent voor komt. Huiselijk geweld komt in alle sociale lagen voor en kent vele vormen: de ander de trap af gooien, de keel dichtknippen, stompen of bont en blauw slaan. De mensen die dit elkaar aandoen schamen zich er voor, daders én slachtoffers. Het zou een belangwekkend onderwerp van politieke aandacht kunnen zijn voor een staatssecretaris van gezinszaken.

De weg van geweld is vaak de gemakkelijkste oplossing in een relatieprobleem of in een conflict. In de Balie te Amsterdam presen-

terden Martine Groen en Justine van Lawick, twee psychotherapeuten, het afgelopen weekend een nieuw boek, *Intieme Oorlog*, over de kwetsbaarheid van familierelaties. Frustraties in langlopende relaties kunnen ineens de pan uit vliegen, vooral wanneer de macht van de een over de ander aan het wankelen wordt gebracht. Kléine ruzies kunnen grote gevolgen hebben. Gescheld gaat vaak vooraf aan geweld. Dit geldt voor alle soorten relaties: ouders slaan kinderen; partners slaan elkaar, maar de klappen van mannen komen harder aan dan die van vrouwen; sterke, opgroeiende zonen bedreigen moeders en vaders gelijkkelijk. Niemand lijkt veilig of immuun voor uitbarstingen.

Het heldere en in gewone mentaal geschreven boek van de twee therapeuten probeert de zwijzaamheid over dit maatschappelijke euvel te doorbreken. Kennelijk kunnen allerlei soorten mensen niet goed met conflicten omgaan, weten ze niet op tijd de escalatie van geweld te stoppen, durven ze niet om raad te vragen. Hoe kan de spiraal van intiem geweld worden doorbroken? Is er misschien een verband te leggen met andere vormen van hedendaags geweld, zoals geweld op straat, waar evenzeer triviaal be-

gonnen ruzies fatale gevolgen hebben gehad? Leven we in een cultuur, die weg is van geweld?

De auteurs leggen in hun beschrijving en analyse van het complexe verschijnsel veel nadruk op de manier waarop gewone mensen het eigen leven en hun ervaringen onder woorden brengen. Emoties gaan leven in de verhalen die we elkaar vertellen. Hierin wordt de invloed van de cultuur op de intieme sfeer zichtbaar. En juist de laatste decennia is een verschuiving in dit soort verhalen bespeurbaar. Een citaat: 'Het Amerikaanse script verbreidt zich op dit moment over West-Europa. De ideologie van individualisering is de meest pregnante uiting daarvan, met als neveneffecten een sterke gerichtheid op een narcistisch verlangen naar succes, prestige, bewondering en een snelle vervulling van wensen'.

Het is de cultuur van 'Ik maak zelf wel uit hoe ik mij gedraag, daar heb ik jou niet bij nodig'. Maar succes, bewondering en snelle wensvervulling zijn nu eenmaal schaars en de romantische verlangens waar menige relatie mee begint, duren niet een leven lang. Wat doen we als alles tegen of in duigen valt? Als de frustratie-tolerantie gering geworden is – en ik ben bang dat die over de hele linie is afgenomen – dan

gaan schaamte voor het uitblijven van succes, samen met angst en vernedering overheersen. Dat zijn de kritieke momenten voor het ontstaan van een geweldspiraal. Geweld is een hevige inbreuk op ons verwachtingspatroon. Als geweld zelf 'gewoon' of alledaags wordt, dan wordt het alledaags bedreigd en bedreigend. Dan hebben we geen thuis meer.

Is er een andere weg voor het oplossen van conflicten, weg van het geweld? Uit het boek komt naar voren dat hulpverlening in dit soort ingewikkelde intieme relaties, tegen mijn verwachting in, helemaal niet kansloos is. Integendeel. Met veel geduld kan een nieuwe manier van communicatie tot stand gebracht worden. Het geweld was de uiting van gestolde of gestoorde communicatie, die met de inbreng en verantwoordelijkheid van beide partijen kan worden verbeterd (wat lijkt dat toch veel op internationale betrekkingen!).

De machtsbalans tussen mannen en vrouwen, en tussen ouders en kinderen kan in dit reparatieproces natuurlijk niet onberoerd blijven. Emancipatie begint, waar ongelijkwaardigheid ophoudt. Gezinsbeleid en emancipatiebeleid moeten de handen ineen slaan. Toch maar niet afschaffen, dat staatssecretariaat voor gezin en emancipatie. Aan de erfenis van kom, hoe heet die meneer ook al weer, kan nog heel veel worden verbeterd.